

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Філософія

Шифр та назва спеціальності

F4 – Системний аналіз та науки про дані

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Системний аналіз і управління

Кафедра

Філософії (307)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Загальна, Обов'язкова

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Городиська Ольга Миколаївна

olha.horodyska@khp.edu.ua

Кандидат філософських наук, доцент, завідувачка кафедри філософії НТУ «ХП».

Досвід роботи – 24 роки. Автор понад 80 наукових, науково-популярних та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Основи гуманітарно-філософських знань у професійній діяльності» (українською/англійською мовами), «Філософсько-антропологічний дискурс сучасності», «Базові концепції в історії філософської думки».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна передбачає напрацювання студентами знань про систему філософських знань, які виступають методологічними засобами для аналізу природних, технічних і гуманітарних теоретичних та практичних проблем, навичок обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію та самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі «людина-світ»; формування у майбутніх спеціалістів високих моральних якостей та навичок поведінки, які базуються на загальнолюдських цінностях, самосвідомості і почутті відповідальності, а також ознайомлення із сутністю, закономірностями і тенденціями розвитку сучасної цивілізації.

Мета та цілі дисципліни

Формування у студентів поглиблених світоглядних та теоретичних знань з філософії, розвиток абстрактного та критичного мислення, оволодіння науково-філософським категоріальним апаратом, а також розвиток навичок аналізу та оцінювання людської діяльності та подій навколишнього світу.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК17. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Результати навчання

РН16. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН17. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредитів ЄКТС): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Українська мова (професійного спрямування)», «Історія та культура України».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії тощо).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Особливості філософського знання та проблема його виникнення. Предмет філософії, специфіка філософського знання, основні функції філософії. Структура філософського знання, співвідношення із наукою. Світогляд та його різновиди, місце філософії у світогляді.	2
Тема 2. Філософські концепції часів Античності.	2

Натурфілософські та онтологічні ідеї досократівської філософії. Уявлення про змінюваність та дискретність світу. Софістика та розвиток логіки. Критична філософія Сократ та його концепція людини як моральної істоти. Системне уявлення про світ у філософії Платона і його вчення про ідеї. Логіка Аристотеля та проблема пізнання світу. Перша система наук. Проблема людини та світу в елліністичній філософії.

Тема 3. Специфіка філософських знань доби Середньовіччя та Відродження. 2

Особливості рефлексії буття та людини у середньовічній філософії, її основні принципи та концепції. Соціально-філософські, антропологічні, етичні ідеї Середньовіччя. Розвиток логіки в схоластиці. Зародження емпіричного знання. Соціальні, антропологічні, етичні, натурфілософські концепції доби Відродження. Гуманізм.

Тема 4. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. 2

Наукова революція XVII ст., перша наукова картина світу. Проблема методу пізнання. Емпіризм та раціоналізм – дві тенденції модерної філософії. Філософські, соціально-політичні, природничі ідеї доби Просвітництва, їх значення для розвитку західноєвропейської цивілізації. Атеїзм.

Тема 5. Основні ідеї німецької класичної філософії. 2

Феномен критичної філософії в процесі розвитку філософської думки. І. Кант і умови можливості пізнання. Етика Канта. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Тема 6. Трансформація знань про світ, людину та пізнання у неklasичній філософії XIX–поч. XX ст. 2

Криза раціоналістичного погляду на світобудову, основні ідеї ірраціоналізму: критика раціоналізму та сцієнтизму, критика системи цінностей, обґрунтування ірраціональної сутності людини. Матеріалістична концепція суспільства у філософії марксизму. Проблема філософських засад обґрунтування науки (позитивізм, емпіріокритицизм). Основні ідеї вітчизняної філософської думки XIX – поч. XX ст.

Тема 7. Сучасний західноєвропейський та вітчизняний філософський дискурс. 4

Криза цивілізації у XX – XXI ст.ст., філософські рефлексії щодо неї: проблеми пізнання та філософія науки, проблема свідомості, проблема людини. Ідеї розвитку суспільства та цивілізації. Проблема знання і мови в філософії XX ст. Ситуація «постмодерну» в сучасній культурі та філософії. Людина і світ сьогодні. Особливості сучасного соціокультурного середовища.

Загальна кількість годин 16

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять

Кількість годин

Вагові коефіцієнти *a*

Тема 1. Специфіка філософського знання, його місце в житті людини та суспільства. 2 0,1

Предмет філософії, характерні риси філософського знання, функції філософії. Складові філософського знання, його співвідношення із міфологією, релігією, наукою. Світогляд та його різновиди. Особистість, світогляд та філософія. Філософія як система рефлексії буття, яка пропонує світу і суспільству світоглядні концепції. Розвиток особистості як споживання філософських теорій і підходів для синтезу власної екзистенційної позиції.

<p>Тема 2. Основні ідеї античної філософії, їх значення для розвитку цивілізації. Перші філософські концепції: походження світу, буття, розвиток, єдність та дискретність світу. Число як початок. Античний атомізм. Зародження логіки, ідеї софістів. Критична думка Сократа, концепція людини як моральної істоти. Вчення Платона про ідеї, поява системного уявлення про світ. Створення Аристотелем першої системи наук, вчення про логіку та проблема пізнання світу. Проблеми етики в елліністичній філософії.</p>	2	0,2
<p>Тема 3. Філософські ідеї Середньовіччя та Відродження. Характерні риси середньовічної філософії. Проблема співвідношення розуму та віри. Вчення Августина про людину, душу й тіло; августинівські концепції часу та держави. Схоластика, її специфіка та ідеї. Проблема свободи волі людини. Принцип єдності людини. Емпіричні концепції Р. Гросетеста та Р. Бекона. Філософські та наукові ідеї доби Відродження. Гуманізм. «Про достоїнство людини». Соціально-політичні ідеї Відродження, утопізм.</p>	2	0,1
<p>Тема 4. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Наукова революція та перша наукова картина світу XVII ст. Модерний емпіризм, проблема пізнання, матеріалістичне уявлення про світ. Еволюція емпіризму. Модерний раціоналізм, правила методу та метод сумніву Декарта. Матеріалізм та етика Спінози. Філософія Лейбніца; особистий вимір буття. Філософія доби Просвітництва: концепції природних прав людини, загальної освіти, суспільно-політичного прогресу, всемогутності розуму, підкорення та перебудови світу. Особливості механістичної методології в гуманітарних та природничих науках; людина як машина. Основні риси української філософської думки. Концепція людини та «сродної праці» у філософії Г.С. Сковороди.</p>	2	0,1
<p>Тема 5. Основні ідеї німецької класичної філософії. Особливості німецької класичної філософії. Критична філософія І.Канта, синтез емпіризму та раціоналізму. Агностицизм. Категоричний імператив як гуманістична позиція, концепція свободи Канта. Філософські погляди Фіхте та Шеллінга. Філософія Гегеля, тотожність мислення і буття. Наука логіки. Філософія природи, філософія духу. Діалектика Гегеля. Проблема людини у матеріалізмі Л. Фейєрбаха.</p>	2	0,1
<p>Тема 6. Розвиток знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX–поч. XX ст. Криза раціоналістичного погляду на світобудову, некласична філософія. Критика західної цивілізації, її „гуманізму”, ідея волі до влади та поняття надлюдини у філософії Ф. Ніцше. Матеріалістичне трактування історичного процесу. Діалектико-матеріалістична ідея практики в теорії пізнання Маркса і Енгельса. Сцієнтичний напрямок у філософії: позитивізм О. Конта, емпіріокритицизм. Нове розуміння людини у психоаналітичній філософії З. Фрейда, обґрунтування ірраціонального характеру індивідуального</p>	2	0,2

буття людини. Основні ідеї вітчизняної філософської думки XIX – поч. XX ст. Космізм В. Вернадського.

Тема 7. Філософський дискурс сучасності. Основні напрямки та істотні риси філософії XX–XXI ст.ст. Феноменологія Е. Гуссерля та проблема свідомості. Знання про людину у філософській антропології та екзистенціалізмі: відкритість світу, свобода, відповідальність, життя та смерть, сенс життя. Трансформація методології та логіки розвитку науки у неопозитивізмі та постпозитивізмі. Сутність філософії прагматизму. Релігійно-філософські концепції. Соціально-філософські концепції XX–XXI ст.ст. Пошук методології у гуманітарній сфері науки: основні ідеї герменевтики та структуралізму. Криза сучасності та ситуація «постмодерну» в сучасній культурі та філософії.	4	0.2
--	---	-----

Загальна кількість годин	16	1
---------------------------------	-----------	----------

Лабораторні заняття

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Контрольні роботи

Комплексний тест з філософії

Вагові
коефіцієнти b

Тест 1. Тема 1. Особливості філософського знання та проблема його виникнення.	0,15
Тест 2. Тема 2. Філософські концепції часів Античності.	0,15
Тест 3. Тема 3. Специфіка філософських знань доби Середньовіччя.	0,15
Тест 4. Теми 4-5. Модерна західноєвропейська філософська думка. Основні ідеї німецької класичної філософії	0,15
Тест 5. Тема 6. Трансформація знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX–поч. XX ст.	0,2
Тест 6. Тема 7. Сучасний філософський дискурс.	0,2
Загалом	1

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат). Також можливі інші види індивідуальної роботи – есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Тема 1. Специфіка філософського знання, його місце в житті людини та суспільства. Розвиток особистості як споживання філософських теорій і підходів для синтезу власної екзистенційної позиції.	2
---	---

Тема 2 Основні ідеї античної філософії, їх значення для розвитку цивілізації. Проблеми етики в елліністичній філософії.	4
Тема 3 Філософські ідеї Середньовіччя та Відродження. Соціально-політичні ідеї Відродження, утопізм.	4
Тема 4. Модерна західноєвропейська та вітчизняна філософська думка. Основні риси української філософської думки. Концепція людини та «сродної праці» у філософії Г.С. Сковороди.	4
Тема 5. Основні ідеї німецької класичної філософії. Філософські погляди Фіхте та Шеллінга.	4
Тема 6. Розвиток знань про світ, людину та пізнання у некласичній філософії XIX–поч. XX ст. Основні ідеї вітчизняної філософської думки XIX – поч. XX ст. Космізм В. Вернадського.	4
Тема 7. Філософський дискурс сучасності. Основні напрямки та істотні риси філософії XX–XXI ст.ст. Релігійно-філософські концепції. Соціально-філософські концепції XX-XXI ст.ст.	6
Загальна кількість годин	28

Тематика індивідуальних завдань

Реферат (есе) є виконанням письмової роботи із розкриттям обраної тематики, що передбачає демонстрацію вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни. Здобувач обирає конкретну тему в межах загальної тематики за погодженням із викладачем. Обсяг роботи 12–15 сторінок. Реферат має бути оформлений відповідно до вимог. Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Основні поняття філософсько-антропологічної концепції М. Шелера: відкритість світу, ексцентричність, «дефектність» людини. Еволюція ідей Шелера.

Тема 2. Продовження та інтерпретація антропології Шелера. Г. Плеснер: «Ступені органічного і людина». Проблема взаємодії організму і середовища.

Тема 3. Біоантропологічні ідеї А. Гелена. Людина як неспеціалізована істота. Плюралістична етика Гелена.

Тема 4. Культура як «середовище» існування людини. Вчення Е. Ротхаккера про «спосіб життя», його вчення про людину як творця і носія культури.

Тема 5. Критика М. Ландманом «генетичної спорідненості» людини і тварини.

Тема 6. Філософія Ганса-Едуарда Хенгстенберга (1904-1998), принцип об'єктивності та природа людини.

Тема 7. Екзистенційна модель людини у філософії та культурі.

Тема 8. Проблема відчуження та футурологічні ідеали у концепціях постмарксизму (М. Горькаймер, Т. Адорно, Г. Маркузе, Ю. Габермас).

Тема 9. Комунікативна антропологічна концепція М. Бубера. «Я», «Ти» та «Воно» як основні типи відношення людини до світу. Зустріч як основа людського існування.

Тема 10. Структуралістська антропологія: людина у дискурсах культури та влади (К. Леві-Строс, Ж. Лакан, М. Фуко).

Тема 11. Критика людської суб'єктивності та феномен «смерті автора» у постструктуралізмі та постмодернізмі (Р. Барт, Ж. Деріда, Ж. Дельоз, Ж. Бодрійяр).

Тема 12. «Християнський еволюціонізм» Тейяра де Шардена. «Антропний принцип» як аргумент сучасного креаціонізму.

Тема 13. Культурогенез як антропосоціогенез. Моделі культурогенезу: ігрова (Й. Гьойзинга), психоаналітична (З. Фройд, К.Г. Юнг), семіотична (К. Леві-Строс, Ж. Деріда).

Тема 14. Проблема життя та смерті у філософії та культурі. Смерть як онтологічна межа.

Тема 15. Сенс життя як інтегральна характеристика людського буття. Сутність людини в умовах удосконаленні науково-технічного виміру світу.

Тема 16. Проблема свободи у культурі та філософії. Людина як свобода (Ж.П. Сартр). Питання про співвідношення свободи та відповідальності.

Тема 17. Концепція «свободи від...» та «свободи для...» Е. Фромма.

Тема 18. «Людина маси» та проблема самотності.

Тема 19. Біологічний бік феномену людини як передумова людської екзистенції. Прояви людської тілесності (страх, сором, агресія, сміх, плач).

Тема 20. Метафізика статі в історії культури. Чоловіче, жіноче, любов, сексуальність.

Тема 21. Раціоналістична модель людини. Людина як «розумна тварина». Людський інтелект і штучний інтелект.

Тема 22. Особливості сучасної соціокультурної ситуації та її вплив на процес соціалізації. Вплив ЗМІ та комп'ютерних технологій.

Тема 23. Освіта як фактор соціалізації, основні історичні стратегії та її особливості на сучасному етапі.

Тема 24. Спілкування як основа комунікативної культури. Інтерсуб'єктивність, віртуалізація людського «Я». Проблеми віртуальної комунікації.

Тема 25. Проблема інтерсуб'єктивності та механізми самоідентифікації особистості.

Тема 26. Діяльність як сутнісна характеристика людини. Типи діяльності. Засоби праці як продовження людської тілесності.

Тема 27. Техніка як атрибут людського життя. Людина в умовах технічної цивілізації. Техніка та процес глобалізації.

Тема 28. Раціонально-логічні основи природи та мислення в логічному позитивізмі (Г. Фреге, Б. Расел, Л. Вітгенштейн).

Тема 29. Людський розум та штучний інтелект у постаналітичній традиції (Х. Патнем, Д. Денет).

Тема 30. Трансгуманізм і проблема «постлюдини» в сучасній філософії та культурі. Проблеми сучасної біоетики.

Загальна кількість годин

30

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс, для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження відповідних курсів, опис програми із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Філософія: навч.-метод. посіб. / Владленова І.В., Годзь Н.Б., Городиська О.М. та ін.; за ред. Городиської О.М., Дольської О.О. Харків: Видавець Іванченка І.С., 2024. 200 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/47edc8d3-ef42-407c-bd1c-e59b61dbd05c/content>
2. Дольська О. О. Філософія сучасного суспільства : навч.-метод. Посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2012.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/8074a3de-3dfe-4b3b-a1b8-2c2cfc8e89bb/content>
3. Городиська О. М. Філософія європейського Середньовіччя: текст лекції з курсу «Філософія»: для студентів усіх форм навчання, а також з курсу «Базові концепції в історії філософської думки» для аспірантів спец. «В10–Філософія» / уклад.: Городиська О. М., Дишкант Т. М. Харків: НТУ «ХПІ», 2025. 70 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/88348>
4. Філософія : навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/32404>
5. Філософія : підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк та ін. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/handle/123456789/3354>
6. Литвинчук О.В., Муляр В.І. Філософія: навч. посібник. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7969>
7. Філософія в короткому викладі: [навч. посіб.] / В. Е. Кирильчук, О. О. Решетов, З. В. Стежко, Г. П. Стежко. Кропивницький: [Імекс-ЛТД], 2020. <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/10464>
8. Філософія: теоретичний курс: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти/за ред. Я.В. Шрамка. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2021.
<http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4392>
9. Вступ до філософії: Конспект лекцій; навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за всіма освітніми програмами всіх спеціальностей / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Новіков Б.В., Богачев Р.М., Муратова І.А., Бабіна С.І., Костроміна Г.М., Пенюк В.Б., Руденко Т.П., Самарський А.Ю. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48432>

Додаткова література

1. Дольська О. О., Годзь Н.Б., Городиська О.М., Дишкант Т.М., Тагліна Ю.С. Багатомірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах. Монографія. Харків, 2021.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/4bc545a1-a0d0-4efd-96f0-83261c8a5f9d/content>
2. Освітньо-педагогічні напрями в сучасній західноєвропейській філософії: навч.-метод. посіб. / О.О. Дольська, О.А. Гончаренко, О.М. Городиська. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2023. 225 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/6eef4177-1e80-45f6-8369-cf6d82dd94a4/content>
3. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: навч. посіб. зі слов. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова; під ред. д-ра філос. наук, проф. Н. Хамітова; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ: КНТ, 2016. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011170>
4. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. Київ: КВІЦ, 2020. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3551>
5. Україно-англійський словник філософських термінів / В. О. Ананьїн та ін.; за ред. О. О. Пучкова. Київ: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021.
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/58363>
6. Геращенко Т. Г. Практикум з історії філософії: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2019.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8330>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (усні відповіді), k_1	Контрольні роботи (тести), k_2	Індивідуальне завдання (реферат), k_3	Підсумковий контроль (іспит), k_4
0,25	0,25	0,25	0,25

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4,$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання,
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
 Π_k – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді .

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожні один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількість відповідей за семестр

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_n \cdot b_n}{\sum_{i=1}^n b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Відповідно у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної контрольної роботи тотожні один одному, тобто $b_1 = b_2 = \dots = b_m$, то

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i} = K = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_m}{m} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: m – кількість відповідей за семестр

Поточні оцінки за кожну складову ($\Pi, K, I, \dots$) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХП»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

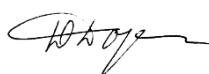
26.08.2025

Завідувачка кафедри

Ольга ГОРОДИСЬКА

26.08.2025

Гарант ОП

Юрій ДОРОФЕЄВ